

EGY ÉV A SZŐLŐBEN

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Szőlőszetünk jövője.

Ama kiszinezett szomoru kép, mely a filloxera pusztításáról festetik, csak gyenge kifejezése a szomorú valóságnak.

Ha ezen csapásszülte helyzet mélyére tekintünk, megdöbbentő, kétségbeejtő állapotokat látunk; mert azon, eléggé jóléthez szokott tisztességes elemek ajka, kiket a filloxera vész leginkább teljes erejével sujtott, szégyenkezik panasza nyilni, de keblükben és agyukban a jövő feletti kétségbeesés honol.

A munkás kéz sokat vesztett, de a szőlőbirtokos mindenét vesztette. A munkás kezeknek egyes vidékeken nagy lendületet nyert cukorrépa termelés ad pótlást, de a szőlőbirtokosnak semmi.

A kétségbeesés, lemondás tépelődik mindenhol, a remény legvékonyabb sugára sem látszik; mert ha meg volna is a hajlam a szőlők rekonstruálására: hiányzik a szükséges tőke; ezt bizonyítja azoo körülmény, hogy mintegy 10 év óta fellépett pusztitással szemben a védekezés felettébb szük téren nyilvánul. Ott is azoknál, kik a szőlőszetet mellékfoglalkozásnak tekintik.

Mert csak nem lehet eredménynek tekinteni azt, hogy az egész országban 10 év után lehet találni 20—30 birtokost, hol 2—3 hold, esetleg egyesnél 5—10 hold beállított hegyi szőlő diszlik.

A homoki szőlőről nem szólok, mert bár elismerem, hogy az átmeneti korban jövedelmet adó foglalkozás leend, de kétségbe kellene esnünk hazánk szőlőszete felett, ha a hosszú jövőt a homokon látnánk.

Hazánk jövedelmetadó viruló szőlőszete, mely százezrek jólétét és megélhetést biztosítá, csakis a volt hegyes szőlővidékeken lehet predesztinálva.

Ott kell, ott fog a szőlőszet fönixként életre kelni, s az ország egyik kincsét képezni.

E kincs, e százezreknek kenyeret adó foglalkozás, emez, az állam kasszájának sokkal adózó terület az, melynek jövőjeért tenni, sürgősen cselekedni kell. E vidék testben-lélekben magyar lakosainak megmentéseért kell üdvösen intézkedni.

Ezek eddig jólétben éltek, a tisztesség, a szégyenérzete nem nyitja ajkukat segélykérésre. Pedig ha a keblekbe bepillantunk, ott a fájdalom, a jövő feletti kétségbeesés dul, s ha őszinte vallomást hallhatnánk, a legutolsó erőfeszítésről adnának felvilágosítást, melyet máról-holnapra tesznek, ezt is teljes bizonytalanságban.

Tönkretéve Magyarország szőlőszete, tönkretéve százezrek megélhetése s kérdelem én: e nemzeti vagyon megmentésére mi tétetett?

Legyünk őszinték!

Lettek felállítva vándortanárok, adott a kormány egyeseknek, egyes vidékeknek amerikai veszszőket, kiknek pénzért, kiknek ingyen. Kaptunk jó tanácsot, amik annyit eredményeztek a mit tőlük várni lehetett. — Adtak oly irányt, miről ők is hallottak. Új dologgal álltunk szemben, többet várni sem lehetett.

Több év mult el. Kísérleteztünk, haladtunk odáig, hogy manapság tudjuk, mily irányban haladjunk, mily irányban menthetjük meg e nemzeti kincset.

Az igaz, hogy a kezdő gazdára károsan hat az olyan dolog, mi a t. házban a földművelési tárcza költségvetésénél történt. Ahol feláll hazánk egyik kitűnő uttörő szőlésze, s kijelenti: hogy a direkttermő mit sem ér. Utánna egy másik szintén kevésbé nagy szaktekintély védelmébe veszi a direkttermőket; — ekkor előáll a miniszter ő nagyméltósága s egész egyszerűen mondja: a direkt-

termő szőlő kultiválása már azért is jó, mert az ojtványokkal nehezen lehet boldogúlni.

Ha az ember ezeket olvassa, s eszébe jut a kormánybiztosnak legutóbbi, a szaklapokban megjelent jelentése, amely épen akkor szakadt meg, mikor érdekes lett volna: hát biz ez lesujtólag hat, különösen a kezdőkre.

Azoknál azonban, akik már kísérleteztek s tanulmányoztak, nem teszi ezt a hatást; egyszerűen tudomásul veszik, hogy az egyik a direkttermők mellett, a másik meg ellene van.

Az új szőlőszetnek van már annyi gyakorlati úttörője, hogy aziránt nyilvánuló rokonszenvet lehüteni nem igen lehet. Csak legyen meg az ojtáshoz megkívántató összeg, s biztositassunk a felől, hogy a pinczében a mesterségesen készült bor, a termelt borok árát nem nyomandja le. Szóval a miniszter által is hangsúlyozott **n e h e z e n h a l a d ó o j t á s k ö l t s é g e i** az eredményben számadásukat megtalálják: akkor a hegyi szőlők újra virágzanak, a szüretelők danája, s a szüretelő igavonók csengőjének hangja mihamarabb hallatszani fog.

De ehhez anyagi támogatás és a gyártott borok eltiltása feltétlenül szükséges; mert e nélkül évtizedek mulnak el, s a szőlőszet az őt megillető hegyes vidékeken nem fejlődik olyanná, mint a kettő birtokában egy fél évtized alatt.

Ha segély, támogatás nélkül haladunk, évtizedek kellenek a szőlők rekonstruálásához és egész más viszonyok lesznek mint eddig, amennyiben mint az uzsora idejében: a kipusztult szőlőhegyek poton árért a tőkepenzések kezei közzé kerülnek, a közép szőlőműves osztály pedig vándor bottal kezében mehet jobb hazát keresni.

Nem szabad, nem lehet ezt az intéző köröknek összefont karokkal nézni. Tenni és pedig sürgősen cselekedni kell.

Itt nem jótékonyság nemes cselekedetéről, de ha-

zafiúi kötelesség teljesítéséről s arról van szó, hogy az a sok millió, mely az állampénztárba a szőlők adóztatásából befolyt, továbbra is biztosítsák és a nép jóléte helyreállítsák.

Üzleti kifejezéssel élve, itt a befektetés a kamatokat biztosan és dúsán meghozza.

Ha a szőlők újra telepítésére adott kölcsön összegek kamatai törvényhozásilag biztosíttatnak, egyszerre az egész kérdés meg lesz oldva.

Ha az állam a kamatokat a törvényhozásilag biztosítja, nem veszélyeztet semmit, csakis közvetett felelősséget vállal egy oly adósságért, melynek rendszere, törlesztésének eszközlése kezei között van.

A kölcsön visszafizetésének biztonságára csak a dézsmaváltságot említem fel. Hány szőlőterület volt, hol a dézsmaváltság a terület értékét 2—3-szor felülmultra, azért az esedékes összegek, ott hol mulasztás nem történt, egész a legutolsó rátáig lefizettek.

Módjában áll a kormánynak e segínyt körültekintően, s feltételek mellett kiadni, de hatalmában áll viszont az esedékes rátákat behajtani.

Tehát az anyagi segély és a borgyártás eltiltása e két faktor, mely a szőlőszetet újra teremteni hivatott.

Nagygyá lett Baross tényeiben s dicsőíti őt az egész ország!... hasonló érdemeket szerezhet a különben elismerésreméltó tevékeny Földművelési miniszter úr is, ha az ország egyik kincsét, elpusztult szőlőszetünk rekonstruálását az elmondott uton elősegítendi.

Künn a szőlőben.

Most midőn a szőlők nyitása és metszésével készen vagyunk, sokkal több munkánk van új szőlőszetünknel mint ahogy hinnők.

Vegyük sorrendben:

a) A direkttermők.

A direkttermőknél két irányban kívánunk eredményt elérni. Az egyik a gyümölcs a másik a vessző termelés.

A direktermők de általában az amerikai szőlőtők nemcsak abban különböznek az európai fajainktól, hogy felettebb hosszú hajtásokat nevelnek, de abban is, hogy a tőke agyából tetemes fakadás tör elé.

Ezen fakadásokat nem tanácsos úgy amint az Isten adta meghagyni; csak annyit kell meghagyni, mennyit egy tő teljesen kifejleszteni és megérlelni képes.

Ha a fakadásokat tisztogatjuk nemcsak azt érjük el, hogy a vesszők jól fejlődjenek, de azt is, hogy a gyümölcs nagyobbra fejlődik s korábban beérik. Az első a mennyiségre van nagy befolyással, az utóbbi meg azért felette lényeges, mivel a direktermők általában különösen a Herbemont és Jaquez nehezen, későn érnek be. És ha őket beérlelni sikerül, a Herbemont oly fehér bort ad, mely nemcsak izlésünknek teljesen megfelel, de bármely előkelő asztalon helyet foglalhat. A Jaquez hasonlóképen jó élvezhető bort ad.

Hogy a vessző nevelés, a gyümölcs fejlődés és beérésének eleget tegyünk, teljesen elég ha egy tőkén legföllebb 5 szál vesszőt hagyunk meg. Minek ott 8—12 szál? Azért, hogy sattnya beéretlen vesszőket adjon! De meg az a szerfelett durva lombozat nemcsak a szőlőfürtöket takarja el az éltető napsugarak elől, de a légáramlatot is elzárja.

Mindenben legjobb a helyes arány! A tulzás mindenben hátrányos, mert a mennyiség a minőség rovására történik.

Egy rókáról két bőrt lehuzni nem lehet; mivel pedig a teljesen beérett vessző adhat sikert: *annak elérésére kell mindenáron törekednünk.*

Ha a szőlővesszőket akként megtisztítottuk, a meghagyott vesszők rohamosan fognak fejlődni, melyet a tavaszi erősebb szelek lecsavarhatnak, azért tehát elkerülhetlenül szükséges, hogy azok karóval elláttassanak és kukoricza szárral könnyen a karóhoz kötessenek.

Többen teszik fel ama kérdést, melyikkel jobb kötni, kukoriczszárral-e vagy raffiával?

A kukoriczszár a gazdánál majdnem pénz nélkül beszerezhető; télen át a cselédség megköti. — Miért adjunk tehát ki pénzt ha azt kikerülhetjük? Van annak a pénznek úgy is sok helye, s felhasználhatjuk oda ahol elkerülhetlen. Én részemről minden feles kiadástól külszintől tartózkodom, mert a szőlőt nem passzióból, de hasznáért telepitem. Azért minél kevesebb cifrát, külszint, dísz, annál több hasznosat. No de azért lehet és köthet raffiával akinek tetszik s pénze arra is bőven telik.

Ha a vessző úgy 10—14 nap múlva jól kifejlődött, újra meg kell fentebb kötni, különben lehajlik s ferde vesszőket nyerünk, de

meg sok tekintetből elkerülhetlen a kötözés még később is. De már akkor egész más eljárással, — melyet annak idején mondandok el — kell kötözni.

Az alany szőlőfajok.

Az alany szőlőfajoknál szintén két czél van kitűzve: vessző nevelés vagy zöldojtás.

Az okos értelmes gazda, ahol az ész a kézzel jár: mindent kitűzött irányban végez.

Ha zöldojtásokat akarunk eszközölni, tekintve, hogy a nagyobb hőségek az eredményt részben hátráltatják, de meg azért is — a mi fő dolog — hogy a beojtott nemes gally az év folyamán teljesen beérjék, oda kell törekedni, hogy az ojtás minél előbb eszközölhető legyen.

Itt egy kis kitérés.

Sokan vannak olvasóink közül, akik tavaly zöldojtásokat eszközöltek, de kevesen lesznek azok, akik a múlt évi eredménnyel megelégedve legyenek.

Nem a megeredési százalékot értem, mert kérem az ojtvány megeredése csak fél siker, a másik részét a sikernek az képezi, hogy úgy a reá ojtott nemes gally, mint az alany teljesen beérjen; mert ha az alany éretlen az: életképtelen, ha a nemes gally éretlen, az is: életképtelen; ily egyetlen esetben sincs és nem is lehet eredmény, siker elérhető.

Az alany és nemes gally beérésére első sorban az időjárás van befolyással. De hát azt kommandirozni nem tőlünk függ, de igen is tőlünk függ az, hogy a vesszők beérését elősegítsük azzal, ha arra az alkalmas időt meghosszabbítjuk. Minél előbb eszközöljük a zöldojtást, annál több időt nyer a kihajtott nemes gally a beérésre.

Ezekből önként következik, hogy a fődolog a korai ojtás.

Hogy ez keresztül vihető legyen, erre első szabály a kihajtott alanyok letisztítása, mert ha a tőn csak 3—4 szál vessző marad, az gyorsabban hajt s előbb fejlődven: az ojtás rajta szintén előbb eszközölhető.

Itt meg kell emlékezni arról is, hogy a zöld ojtáshoz ojtógally is kell, ennélkül a czél nem érhető el. Hogy idejében ezzel is rendelkezünk, először korán kell metszeni, hogy a vegetáció életre keltével a rügyek azonnal meginduljanak. Mert ha későn akkor metszünk, mikor a nedvkeringés beállott: az elmetszett vesszőnek sebén a nedv 3—4 napig fut, a tő sok éltető nedvet veszít, s míg a seb behegged 6—10 nap eltelik, a rügyek eddig szünetelvén, a fakadás késik.

Tehát a korai ojtáshoz az alanynak tisztítása, s a nemesnek korai metszése föltétlenül szükséges.

Az alany vesszők nevelésénél éppen azon eljárás követendő, mint a direkttermőknél, azért tehát azok ismételt elmondásával csak az időt vesztegetném. E helyett azonban áttérek egy más, a vesszőknek a tőkén leendő gyökereztetésére, mely különösen a nehozen gyökerező direkttermőknél igen ajánlatos, azonban az alanyvesszőknél is felettebb előnyös eljárás.

Egy igen alkalmas neme s biztosan célhoz vezet, ha a vessző a tőkén gyökereztetik, ekkor biztosak lehetünk, hogy amennyi szál vesszőnk van, annyi szál gyökeres vesszőnk lesz, amennyiben a szál vessző alsó részéből 50 cmeterre elvágva: gyökeres vessző lesz, míg a többi felső részéből sima vessző.

Miután a direkttermők mint többször is emlitém csak csapos művelés mellett teremnek, azt minden értelmes és az okosabbak szavát elfogadó gazda így metszette, persze az erősebb tőkét, a 3—4-ik éveset.

Ezen tőkén mondjuk meghagyatott két csapon 6—10 világos szem, amely ki is hajtott s mellette néhány szál a tőke agyából.

A tőke agyából kihajtott vesszőkből 2 szál meghagyandó, a többi letisztítandó; így marad a tőkén a csapokon 6—10 szál és az agyból kihajtott 2 szál vessző, mely két utóbbi hivatott lesz jövőre a termő csapokat adni, a többi fejlődött vessző pedig a tavali fán gyökeret hajt.

Ha a hajtások elég magasak úgy május végén vagy június hó elején akkor midőn kapálnak, egész a felső fakadásig mint a kukoriczát feltöltjük, mint alább elmondom tányér alakuan, hogy így a gyökérképződés elősegitessék.

Az igaz, hogy jövő évre a megmaradt két szál valamivel magasabbra vágandó, de az éppen nem tesz sammit, mert esztendőre ez lesz a gyökeres vessző, s az ujonan meghagyott 2—3 szál ismét a jövő évi termővesszőnek hagyatik meg.

Ne aggasszon bennünket az, hogy a tőke magasan hanyatik földdel körül, mert a magas metszés s azon körülménynél fogva, hogy a direkttermők gyümölcseiket magasan hozzák, egyáltalában megtúrik a tőkének körülhanyatását.

A másik tőke gyökereztetési eljárás az, ha a tőkén meghagyott szál vesszőt akkor midőn a hajtások eléggé fejlődöttek, egy előre elkészített árkoeskába végig lehuzzuk, ott kis kapocsokkákkal leszoritjuk, azután földdel befedjük.

Midőn pedig a hajtások a 40—50 cmetert meghaladták, minden hajtás mellé kis karócskákat teszünk.

Ha most azt kérdezi a t. olvasó, hogy melyik eljárás előnyösebb, mielőbb erre válaszolnék, én intézek egy kérdést hozzá, mely

abból áll: elkerülheti-e a szőlőnek illeténi jövedelmezését, azaz nélkülözheti-e azon jövedelmet, melyet ezen eljárás ad? . . . azaz még más szóval, ha nem tervezi az eladást azt kérdem: akar-e Jaquez, vagy Herbemont vesszőt ültetni, azután van-e gyökeres vesszője, vagy ennek hiányában rendelkezik-e pénzzel annak beszerzésére? — mert közbe mondva legyen: a Jaquez és Herbemont, gyökeres vesszőről is nehezen, simáról pedig éppen nem megy. — Ha igen, akkor sem az elsőt, sem a másikat ne tegye. Kezelje szőlőtőjét egész rendesen. Ha pedig a gyökeres vesszőből befolyó apró pénzre van szüksége, akkor tehetik, mert *okos embernek mester a neve!* . . . Azután a szükség sok dolgot másként irányít, mint a jó mód megkíván.

Tekintve pedig ama körülményt, hogy különösen a direktermő gyökeres vesszők igen keresettek, tekintve, hogy egy hold, mondjuk 4200 szál szőlőtő adhat 12—16000 gyökeres vesszőt, melynek ezre 30 frtjával fizetve 360—480 forint jövedelmet ad, melyre a gyökereztetésből — miután a sima vessző is értékesíthető — mintegy 240—320 frt differenzia származik. Ezen számok és a bugyelláris legyen itt a tanácsadó, mely minden kapacitációnál nagyobb hatást gyakorol.

Az Othelló és Jork-Madeira tekintve azt, hogy ezek könnyen erednek, emez eljárásra nincsenek reá szorulva.

Az alany vesszőknél is lehet ezen eljárást alkalmazni különösen az első eljárást a zöldojtásnál azért, mert az ojtvány így a csapokon gyökeret ver, s azután lesz egyszerre kész gyökeres ojtványunk.

Az elmondott gyökereztetés másik nemét is szokták zöldojtásra alkalmazni, ezeket én azonban csak akkor ajánlom, hogy ha az egész vessző ekként gyökereztetve van. De ha csak egyes szálak vannak így lehuzva, a többi pedig magasra nő: az ily esetben a zöldojtás nem vezet célhoz, mert a tőnek lombozata úgy a nap éltető melegét, mint az érlelő légáramlatot elvonja, s ha az ojtvány megfogamzik is, de megerősödni beérni nem képes.

Az ojtványok.

Azon ékojtások, melyek az év tavaszán eszközöltettek mindaddig egész békében hagyandók, míg a nemes gally legalább 3—4 levélbe fejlődött. Legföllebb arra kell vigyázni, hogy az ojtványokra lerakott kis dombocska annyira le ne huljon, hogy a nemes gally a külbefolyásoknak kitéve ki száradjon.

Némelyek azon hibás eljárást követik, hogy ha az ojtvány melletti a vad kihajt neki állnak s részint ki vagdossák, részint kiszaggatják.

Én ezen eljárást nem helyeslem. Egész nyugodtan kell hagyni mert a kitörő vadhajtásokra még szükségünk is lehet, de meg azért, mert a most forradásnak induló ojtványban a rángatással kárt teszünk.

Ezt hagyni kell akkora, midőn az ojtványok vizsgálata bekövetkezik. Az bekövetkezik akkor, ha a nemes gally mint fönnebb mondtam 3—4 levélbe kihajtott, s midőn e hajtás 10—15 cmeter magas.

Ez esetben vegyünk egy gömbölyű végű erős asztali kést, s tisztítsuk körül vele az ojtványt. Ha úgy tapasztaljuk, hogy a nemes gally összeforradt, akkor a mellette kihajtott vadvesszők egészen lent ahol kihajtott levágandók s ha a nemes esetleg gyökereket hajtott, az is egész a héjánál eltávolítandó.

Ha a nemes gallyacska erősen gyökeret vert, s azon gyanunk van, hogy a fejlődés nem a forradásból, de a gyökereken át származott, akkor a vad hajtásokból egyet esetleg kettőt biztosításul meghagyunk. S ha később 4—5 nap mulva úgy tapasztalnánk, hogy a nemes gally dacára a saját gyökereinek eltávolítása mellett még is él, akkor biztosítva lévén az összes forrás: a meghagyott egy-két szál vadat kivágjuk. Ha pedig azt vennők észre, hogy a nemes gally hajtása lelkad elhal, akkor a vadhajtást kell ápolnunk, melyet azután vagy azonnal a földszintnél még most tavasszal, vagy később magasabban zölden beojtunk, vagy jövőre párosítással vagy ismét ékkel beojtunk.

Eddig szoltam az idej ékojtásokról, most szólok az idősebb bármily fajú ojtásokról. Azoknak mindegyikét ki tisztítani, s ha a nemes gally gyökereket hajtott letisztítani kell. Külömben a nemes gally saját gyökereiről táplálkozván, a vaddal nyert összefüggést s így vele élést elhanyagolja, a forradás fokozatos erősödésének utjában áll.

Most következik a kézben eszközölt ojtásokkal elbánás, mely a következő.

Az ojtás a túl nedvességét egyáltalában nem kívánja, különösen ha a hideg időjárás van. Ellenben kíván annyit, hogy a nemes gallyat betakaró föld ki ne száradjon, mert így a nemes gally rövidségénél fogva a kiszáradásnak van ki téve.

Azért tehát ha szárazság van, az ojtvány oskola rostos öntözővel megöntözendő. De roeskával vagy más edénnyel ezt tenni nem szabad, különben a víznek nagyobb mennyiségbeni esése a földet az ojtványról lemossa, s ha rögtön újra be nem takartatik kiszáradásnak s ezzel a megsemmisülésnek van kitéve.

Az oskolába rakott kézben eszközölt ojtványokkal éppen úgy kell eljárni mint az ékojtással. Ezeknek sem szabad idő előtt elötörő vadhajtásait elszedni, s annak idejében ezeknek gyökereit is éppen úgy kell megtisztítani, mint az ékojtását.

Ha a helyben eszközölt ojtások fakadásai nőlni kezdenek, föltétlenül karókhöz kell azokat kötni, különben a szél vihar a fakadásokat erősen megmozgatván: a forradást megrontja. Mivel pedig az oskolában levő ojtványok karóhoz nem erősíthetők, azok hajtásai visszacsipendők.

Általános rész.

Sokan a felett tanakodnak, helyes-e, szabad-e az ültetés szőlő között valamit termelni ?

Erre az egyenes válasz az, ha nem termelünk, sokkal jobb, mert akkor az ültetés jobban fejlődik, de hát aki jövedelmet akar, s akinél több hold szőlőföld melléktermése számít, az ügyességgel termelhet benne hagymát, mákot, végre babot.

A hagyma nem árnyékol; a mák kár nem igen tesz; a bab ritkán ültetve, tekintve, hogy a nyár folyamán kiszedetik szintén nem tesz nagyobb kárt.

De figyelmeztetem az illetőket, akik mellékterméseket akarnak elérni, hogy a ripária és direkttermők közé, ha azok 3 évesek, mit se ültessenek, mert a buja tenyészet folytán a terület beárnyékolatván: ott eredmény nem éretik el. Első éves korukban ne azért, mert akkor fejlődésük első stádiumában vannak. — Ha azonban a telep hézagos, ha több éves is: lehet benne mellékterményeket termelni.

Következik az első kapálás. Én a kapálást az eddigiektől eltérőleg egészen másként eszközölöm.

Tudom azt, hogy az amerikai szőlők sok tápanyagot kívánnak, s így sokat esznek, ehhez pedig víz is szükséges lévén, minden tőkénél az eső vizet meg fogom, s a tő tövéhez vezetem.

Különösen előnyös ez, ha a tő tövéhez télen ősszel, vagy esetleg tavaszon érett marhatrágya vagy műtrágya tétetik; mert a felfogott víz a trágyán át jutván a gyökerekhez, a trágya táp alkatrészeit feloldja, s így a táplálást, ennek folyományaként a fejlődést elősegíti.

De meg azért is felfogom a vizet, mert tudom, hogy a filloxerát azon körülménynél fogva, hogy a levegőt elzárja: pusztítja. Mivel pedig az amerikai szőlőtőkön is van több-kevesebb filloxera, azt ez által is pusztítom.

A kapálást úgy eszközölöm, hogy midőn a bakhátat kapáltatom a tőke elől egy kapa földet kivetettek, azt a tőke hátához tetetem. Hasonlóképen a két oromról, s ebből az oda rakott földből egy korgátat készítek, mely az orommal egyenlő magas s így tányéralakuvá kapálván: hogy a víz oda hatoljon elől nyitva hagyom.

Ekként a szőlőtő előtt egy tányér alakú nyitott mélyedés áll, mely a lejtős helyen leeső vizet felfogja, s a helyett, hogy a föld javával együtt lefolynék: a tőke tövéhez kényszeríti.

Önmagától értetődik, hogy ez előnyös, s azt hiszem, e téren követőkre talállok.

A több éves ojtások között elmaradt szőlőtők helyének betelepítését pótlásnak nevezem, és a következőkben járok el.

Két sor közepére állva indulok el; s ahol egy tőke hiányt látok: annak pótlására a legközelebbi vad szőlőtöt szemelem ki.

Ha a vad tőke, a hiányzó tőke közvetlen közelében van, akkor az azon lévő hajtásokat megtisztogatom, úgy hogy egy tőn négy szál vessző maradjon. Azt karóhoz kötöm s várok addig, míg azok egyike vagy ketteje oly magasra nő, amikor az ojtvány elbuktatva a hiányzó tőke helyét eléri.

Ekkor két hosszú szálat magasan beojtok; egyet alatt, egy szálat pedig ojtatlanul hagyok.

A nyáron át ezen négy szál vesszőt gondozom. Honalj hajtásaitól megtisztogatom; valamint a tőkét is a netalán mellékajtásoktól s ezzel elérem azt, hogy a vesszők erősödnek beérnek.

Ősszel vagy tavasszal, — de mindig jobb tavasszal — a két hosszú ojtvány közül az erősebbet a távol levő üres helyre pótolom, az alacsonyabb ojtást saját helyére döntöm le. A felmaradt egy ojtványt és egy szál vesszőt levágom s másra elhasználom.

Ha azonban a magasan eszközlött ojtások egyike sem eredt volna meg, vagy közbejött akadályok végett — mit éretlenség a vessző erős megsértése s a. t. — akkor a meghagyott egy szál vadvesszőt ismét oly magasan, hogy döntés után az üres helyet elérje akár ék-ojtással, akár angol-párosítással beojtom s a hiányzó helyre bedöntöm. Szükség esetén hasonlóan járok el a tőke helyére teendő ojtvánnyal is.

Ha az üres hely közvetlen közelében vad vessző nincs, akkor a legközelebb eső vesszőt kell kiszemelni. Először is ahhoz egy igen magas karót verni, a vesszőket magasra nevelni, s vele mint előbb mondtam elbánni kell.

Fontos eljárás ez, mert ne ámitsuk magunkat, bizon hézagosa lesznek ojtot szőlőink! De hát amint pusztúl úgy pótoljuk. Megszokjuk. Ennyiből áll az egész.

Lehet aki az elmondottak nyomán már előre is szándékozik a szőlőtők között ilyen arany-tőkét nevelni. Azokat figyelmeztetem, hogy arra nincs szükség.

Nincs, mert először is nem tudjuk, hol lesz reá szükség. Másodszor úgy is lesz mindig oly ojtvány, mely elvesz, ennél pedig rendszeren alól a vad kihajt. Tehát lesz mód és alkalom pótolni a hiányokat. Csak-hogy őszintén szólva gazda kell hozzá.

De kérdem: van-e oly foglalkozás, hol a gazda szorgalma ki ne tűnnek.

Még egyet! Ha ékojtást eszközöltünk, nem szabad szőlőinkbe barbár munkás kezeket bocsájtani; mert azok tudatlan munkája ugyancsak beharangoz az eredménynek! Lábával kitapossa, kapájával kiveri az éket. Mert hát a gazda minden munkás kezét és lábát nem vezetheti.

Ha kevés megbízható munkás van, s a terület nagy: *kapálás helyet csak a fűvet kell kivagdosni*. Inkább türjünk szükség esetén egy kis gyomot, mintsem a hiúság eszközlött ojtványait tegye tönkre.

Ezekután következik a szőlők zöldojtása és a peronoszpóra elleni védekezés, melyekről önálló cikkekben emlékezem meg.

A szőlővesszők zöldojtása.

A vesszők fejlődésével a szőlővesszők zöldojtása is elérkezett.

A kik a szőlők zöldojtását új találmánynak mondják, tévedésben vannak; s akik azt vindikálják maguknak, hogy ők találták fel, annyiban lehet valóság a dologban, miszerint *ők nem tudták, hogy mások azzal rég idő óta foglalkoznak*.

A zöldojtásokat alkalmaztuk a nemes csemege fajok szaporítására. Amennyiben egy jól kifejlett nemes csemege fajból sok tőke vesszőjeit lehetett beojtani, s így a zöldojtással a fajt lehetett szaporítani.

Én a hetvenes évek közepén olvastam valamelyik fővárosi lapban a zöldojtás eljárását; s azzal az 1875. év tavaszán számos kádárkára eszközöltem egy fehér csemege szőlő faj zöldojtást, és pedig elég sikerrel.

A zöldojtás a szőlők új rekonstruálásánál nagy szerepre hivatott. Azért, mert a beállott forradás tökéletes, azért, mert azon időben midőn ezzel foglalkozni kell: *más ojtásmód szünetel*.

Sok új gazda okoskodik a felett, *melyik jobb: a zöld avagy a fásojtás-e?*

Magam is így voltam vele kezdetben. Elmélkedtem s elmélkedésem egész a nagy szüretig elvezetett. De midőn az elméletben megálapított teljesen egyedül üdvösnek hitt eljárást a gyakorlatban eszközöltem, s sok nehézségbe sikertelenségbe ütköztem: *akkor tűnt fel valójában az elméletileg legjobbnak hirdetett eljárás. (!)*

Mint a Miniszter ur mondotta legutóbb, az ojtás sok nehézséggel jár. . . Ez a rövid néhány szó teljesen igaz.

Az ojtás minden neme körül fordulnak elő nehézségek. Ezzel számolni kell. De hát ezek mindinkább eloszlanak. Azért tehát az új szőlésznek sem megijedni, sem vérmes reményekkel nem szabad munkához fogni. De a nyugodt észszerű munkásság kitartás, most is ismétlem biztosan célhoz vezet.

A zöldojtás első föltétele, hogy azt száraz, nem csapadékos időben kell eszközölni. Az esős időben eszközlött ojtás ritkán prosperál.

A zöldojtásnak több módozata van. Hasonlóképen az eszközlött zöldojtás többféleképen kezeltek, valamint az előkészületeknél is sok eltérés van.

Én ezek mindegyikét eszközöltem s így azon helyzetben vagyok, hogy a gyakorlati tapasztalataimat elmondhatom.

A zöldojtásnál általában egy nagy hiba követtetik el az, hogy legtöbbször *az alanynál mint a nemes gallynál az egész gyenge hajtást ajánlják.*

Engedelmet kérek, én azokkal nem értek egyet; azért, mert ha akár az alany azon része ahol az ojtás eszközöltetik, akár a nemes gally tulgyenge: *az erős nap sütésétől mielőbb a forradás beállna elfonnyad.*

Igy történt nálam is.

Ezt tapasztalva, a zöldojtáshoz olyan nemes gallyakat használtam, melyek egy kissé erősebbek de fásak nem voltak.

Ugyanazon ember munkája az ily gallyakkal nemcsak eltérő, de meglepő eredményre vezetett. Tehát igazolva láttam azt, hogy a nemes gallynak olyannak kell lenni, mely a nap hűvével tovább dacolni képes.

De nem alkalmas a gyenge nemes gally azért sem, mivel azzal dolgozni alig lehet. Ha egy kissé erősebben kötjük össze, a nyelv összenyomúl, a nedvkeringés benne megakadályoztatik, s így a sikernek utja van vágva. Nem alkalmas a gyenge gally azért sem, mivel ha a nap megsüti: összeesik, s a kötés rajta megtágul. Ez esetben a siker szintén ki van zárva,

A zöldojtás tehát az alany azon részében eszközölni, a hol kissé kemény de nem fás.

Az ojtást bronzirozott késsel szokták készíteni. Jó a bronzirozott kés, csak hogy sok esetben puha. Azért tehát ezen kések között azt kell kiválasztani, amelyik kissé keményebb, az élet tovább megtartja, és a melylyel szabatosabban lehet vágni!

Az ojtásnál két késsel dolgozunk, a metszlapokat és a hasitást eszközöljük bronzirozott késsel: a többihez más kés is jó.

Az ojtásnál némelyek a leveleket mind leszedik. Ez rossz eljárás, mert a vesszőben a nedvkeringés megakad, pedig arra a forradás gyors beállításánál felettébb nagy szükség van. Azért tehát a leveleket a beojtott vesszőről leszedni nem, csak is a honalj hajtásokat szabad.

Arra kell törekedni, hogy a forradás gyorsan beálljon, különben a nemes gally meg fonnyad.

A kötést többen raffiával, némelyek gumi szálakkal, mások pamuttal eszközlik. A raffia nem alkalmas, mert vele szorosán kötni nem lehet. A gumi nem vezet célhoz, mert a gallyat össze szoritja s így a nedvkeringést akadályozza. A pamut a legczélszerűbb, de annak sem vastagnak sem vékonyaknak lenni nem szabad. A vastaggal jól

kötni nem lehet, a vékony a gyenge hajtást bevágja. Legjobb a hatos számú pamut.

A nemas gally kocsányán lévő levél meg kicsinyítendő 4 kros nagyságúra. Nem árt, ha a honalj már kissé kihajtott.

Nem helyes dolog az ojtásra nap ellen papirzacskókat tenni, valamint tők- vagy egyéb leveleket akasztani. Ezek sokszor a nemes gallyacska kitörök.

Ha a gallyacska elég erős, sokszor kitartja addig, míg a forradás beáll s azután halad utja felé.

Egy tőkén nem kell túlságos sokat ojtani. 3—4 elég, legföllebb 5 szálat. Ezek jól kezelve teljesen beérnek. A sok a jóság hátrányára van.

Az ojtások nemei közül eddig leginkább az ékojtást alkalmazták, mely abból áll, hogy az alkalmas nemes gally a szemnél úgy vágatik ékre, hogy az ék végén, a bütyök vagy rügynél lévő kis fehér részből egy kevés maradjon. Ekkor a hasítás a bütyök elválasztó faláig eszközöltetik; hova is az ék egész könnyen, de teljesen betolatik, s azután pamuttal becsavartatik.

Sokat elmélkedtem a zöldojtás többször előforduló sikertelensége fölött, s mindig azon megállapodásra jutottam, hogy a legtöbb sikertelenség abból ered, hogy a nemes gally rohamosan elhervad, az alany hasításának két szára elszárad.

Gondolám, ha ezt lehet néhány napig biztosítani: *a siker legtöbb esetben fényesen bekövetkezik.*

A mult héten midőn csemege fajaimat a kertemben magam ojtogattam, egyszer azon eszmém támadt: *nem-e jó lenne, ha az eszközölt ojtás földbe takartatnék addig, míg a forradás beáll? . . .*

Gondolatimat tett követt.

Több ojtást eszközöltem, s azokat ovatosan lefektettem, s földdel betakartam. Ez történt e hó 20-án. Naponként kíváncsian figyeltem, s ime e hó 27-én midőn e sorokat irom, *ojtványaim, melyeket így eszközöltem egytől-egyig élnek, sőt némelyek hajtani is kezdenek.*

A nemes gally egynél sem szikkadt ki; — az alany hasitékának szárai teljesen épek. A kötés éppen úgy áll mint az első nap.

Ezen véletlenül történt felfedezésemből nem csinálok titkot. Ajánlom olvasóimnak, hogy a jól eszközölt zöldojtásokat huzzák le a földre; könnyedén takarják le s 6—8 nap mulva, midőn a forradás beállott bátran fölvehetik s karóhoz köthetik.

Jól értessem meg! *Nem kell azt egészen takarni, hogy esetleg a levelek mind eltakartassanak. Csak könnyedén takarni úgy, hogy az ojtás legyen földdel fedve.*

Ha ez csakugyan jónak bizonyul, nagy vívmány lesz, mert azon körülménynél fogva, hogy a zöldojtás könnyen forr össze, a jól eszköztelt ojtások közül mi sem fog elmaradni.

Az eredményt, annak indokolását, valamint a zöldojtások különböző nemeit alkalom adtam egész részletesen elmondom.

A szőlőragya.

A szőlőragya — peronoszpóra vitikola — egy újabb veszedelmes ellensége a szőlőknek.

A szőlőragya elnevezés hivatalos, de nem egészen helyes, mert az egyszerűbb szőlős gazdát tévedésbe ejti.

Tudvalevőleg eddig ismertünk szőlőragyát, mely egész más viszonyok között, különösen a hegyes, délnek fekvő vidékeken, ott is leginkább a kadarka és egyéb fekete bogyójú szőlőtők levelein lépett fel.

Az általunk eddig ösmert szőlő ragya a túlságos szárazságban, de leginkább akkor lépett fel, ha nagyon hő nyári napon a levelek kihülése előtt hirtelen hideg, vagy jeges eső esett. Ekkor a szőlőfák levelei megvörösödtek s később lehűltek.

Eredménye részben az volt, mint a peronoszporánál, hogy tudniillik a levél nélküli szőlőtő, nagyon természetesen, a gyümölcsöt nem érlelte meg.

De az ily ragya következeiseiben nem volt oly káros, mint a peronoszporát a tudós világ hirdeti, amennyiben a reá következő évben föltétlenül nem következett újból szőlő ragya. Annyiban volt csak káros, hogy a vesszők s a fűtők nem értek teljesen be.

Ha a közönséges gazda olvassa a hivatalos és tudományos „*Utnmutatást*“, nagyon sok része így szól: ezelőtt is volt dolgunk a szőlőragyával és még sem ment tönkre szőlőszetünk, s így *félváltóról veszi*.

Hát pedig kérem ez a szőlőragya elnevezés alatt levő betegség egészen másként nyer életet s pusztítása is egészen más.

Hogy évről-évre átszáll-e, s így állandóan kell-e védekezni ellene, arra majd megtanít bennünket a tapasztalat. Mivel a mult évben lépett föl legelőször, tehát gyakorlati szempontból alig szólhatunk hozzá.

Egyik szakférfi állítja, hogy azok a leveleken, vesszőkön telelnek ki. A másik azt vitatja, hogy csak a rügyekben tartja fenn télen magát s ez okból azt hiszi, hogy az összes vesszők elégetésével lehet tőle menekülni.

Igen ám, de manapság nem a leve, de a vesszeje ad jövedelmet leginkább a gazdának. S tekintve, hogy a védekezés költséges, inkább védekezzünk huszoros kiadással, mintsem a vesszőt semmisítsük meg.

A szőlőragya, vagy helyesebb megkülönböztetés miatt „szőlőlevél-penész“ úgy látszik a nedves csapadékos időjárásban találja dús szaporulatát. Éppen úgy, mint a többi gomba.

Például esős időben az erdők s egyéb gomba telepek rendkívül dúsán vannak gombával telítve.

Noha bár a mult évben vidékünkön nagyban pusztított, ez évben én legalább még nem tapasztaltam *s őszintén megnallom, nem is permeteztem.*

En akkor oltom a tüzet, ha kiütött. Nem látom helyén előre öntözni a háztetőt. Egyebet sem tehetnénk akkor, mint féltünkben mindig öntöznénk. Különösen a rézgalicz, vagy a hasontartalmú *Azurinra* nincs a szőlőnek elkerülhetlen szüksége.

De védekezek és pedig igazi odaadással, nagy lelkiismerettel, amint a vész előjelét látom. Azért tehát szőlőimet lehetőleg mindennap figyelemmel kísérem.

A betegség jele, hogy a szőlőlevél alsó részén lisztfehérségű, porállományszerű lerakódás, apró gombák képződnek, melyek a levél azon részén, hol lerakodtak: *a nedvkeringést hátráltatják, s a levél felületén kezd olyan sárgasínt ölteni, mint midőn a dohány érni kezd.*

Ha ez jelentkezik, azonnal permetezni kell.

De hát mivel és hogyan?

En mult évben, midőn a peranoszpóra felléptét észleltem, rögtön megrendeltem a permetezőt. Nap-nap után mult, a permetező nem jött. S ha reá várok: *szőlőm teljesen tönkre ment volna.*

Vettem tehát 100 liter vízhez 2 kiló rézgaliczot. Megtörtem, forró vízbe öntöttem, s mig teljesen el nem olvadt, kevertem. Vettem hozzá 2 kiló égetett meszet, s az egészet jól összekevertem. S miután a permetező nem érkezett: *vettem egy rocskát, bele öntöttem a folyadékot, kezébe adtam egyik ügyes munkásomnak egy kissé kopott ruha söprőt, s folyt a permetezés gyorsan, czélszerűen, úgy, hogy mire a permetező gép megérkezett, az első permetezés czélszerűen eszközöltetett.*

Miután az érkezett gép határozottan rossz volt, az első kísérlet után visszaküldöttem. S bár rendeltem Vermorel-féle gépet, mely azonban hogy csak ősz felé érkezett meg, egy cseppet sem bántott. Mert elé vettük *a legolcsóbb gépet a söprőt s végeztük vele munkáinkat pompásan!..* En szőlőimet a peranoszpóra pusztításától teljesen megmentettem. Persze a seprőből előbb a folyadékot a rocskába vertem, s csak az így benne maradt csekély folyadékkal permeteztem.

En azt hiszem, ha ez a mult évben elmondattott volna, ugy sok szőlő meg lett volna mentve a peranoszpórától. Mert egy része a megrendelőknék nem kapott gépet; a másik rosszat kapott; a harmadik kísérleti kis szőlőtelepeért nem volna hajlandó 25—26 frtot kiadni. Az egyszerű szőlőműves pedig irtózik a kiadástól: meg azután nem is birja.

A Vermorel-féle permetező megfizethetlen kincs. De uj ültetésekhez, hol a tőke pár levélben van, azután egymástól távol s hozzá kevés is van: *hát nem igen érdemes permetező gépet alkalmazni.* Ott ahol a szőlő lombos, nagyobb területen van, *ismétlem a jó permetező gép kincs.*

Ajánlják nagyban sokan, különösen akik árusítják az *Azurint.* En nem tettem vele eddig kísérletet, *most várja szereplését borházamban a gép mellett: bár ne lenne reá szükség....*

A két perczentes rézgalicz, 2 perczentes égetett mész hogy sikert ad, azt tapasztaltam.

